

Zpráva o prípade č.2.

Orgány štátnej bezpečnosti na Slovensku, odhalily ďalšiu protištátnu organizáciu, ktorej sídlo sa nachádzala v Bratislave a ktorá vyvíjala protištátnu činnosť pod menom Ústredie Slovenského akčného výboru.

Táto protištátna organizácia pracovala v úzkom kontakte so skupinami slovenskej zahraničnej emigrácie, menovite so skupinou Dr. Ďurčanského.

Ďurčanský vyvíjal už od počiatku svojej emigrácie činnosť proti ČSR, ktorá však niesla stopy experimentácie bez pevného zamerania a bez pomoci riadnych spolupracovníkov, nakoľko slovenskí emigranti, ktorí utiekli pred Červenou armádou boli značne roztriešteni a vo svojom počínaní neje-
dnotne pokračovali.

Definitívnym príchodom Ďurčanského do Ríma a to v prvej polovici septembra 1945, začína tento s organizovaním emigrantov a vytvára prvý základ k ďalšej rozvratníckej činnosti proti záujmom ČSR. Shromažďuje okolo seba spolupracovníkov medzi ktorými sú: Rudolf Dilong, Dr. Polakovič a iní. Po márných pokusoch spojiť sa so Sidorom, obracia svoju pozornosť na SRO/Slovenský revolučný odboj v Rakúsku/, ktorý vedie Dr. Jankovič, Dr. Mikula a njr. Matúš a cez tento nadväzuje spojenie s reakčnými živlami na Slovensku.

SRO už predtým, než sa zapojil na Ďurčanského, vysielal pravidelne spojky a svojich agentov na Slovensko, aby títo nadväzovali spojenie a získavali zprávy povahy politickej, hospodárskej a vojenskej. Tieto zprávy prijímal od SRO aj Ďurčanský a slúžily mu, ako podklad k vydávaniu jeho nespočetných memoránd a prevolaní, ktoré adresoval rôznym štátnikom svetových mocností, dúfajúc, že naštrbí pomer medzi ČSR a ostatnými svetovými štátmi. Tieto informácie pochopiteľne prekrútil a sfalšoval, aby dosiahol na zodpovedných miestach svetovej politiky svojho cieľa.

Ďurčanský sa však neobmedzil na púhe nadviazanie stykov a spojenia. Dokonale využil nespokojnosť reakčných živ-

21. 50
- 130 -

lov na Slovensku s obnovením ČSR a prišlo k budovaniu protištátnej organizácie na domácej pôde, ktorá by pracovala v najužšom mysliteľnom spojení.

Po jeden a polročnej húževnatej práci sa mu podarilo vybudovať dobrú kuriernu službu a nadviazať tak pravidelné spojenie a styk s domácimi protištátnymi živlami, ktoré čakali na pokyn k započatiu rozvratníckej a štátu nepriateľskej činnosti, ktorou by priamo ohrozili ďalšie jestvovanie ČSR.

Ďurčanský týmto úkolom poveril niekoľko osôb a súčasne poslal na Slovensko presné smernice a pokyny k založeniu tejto protištátnej organizácie. V týchto smerniciach vytýčil cieľ svojej zahraničnej rozvratníckej a v 30 bodoch shrnul celý budúci program protištátnej organizácie na Slovensku. Dľa týchto smerníc na čele celého hnutia je SAV/Slovenský akčný výbor/, ktorého cieľom je znovuoobnovenie Slovenského samostatného štátu v koncepcii "Intermare". Celá akcia je postavená na predpoklade vojnového konfliktu a víťazného skončenia vojny v prospech západných mocností.

Súčasne s týmito smernicami boli na Slovensko odoslané výzvy k protištátnej výzvy k protištátnej činnosti a menovacie dekrety pre členov ústredia SAV-u a iných vysokých funkcionárov organizácie / dekrety pre županov, poslancov, členov Ústrednej rady Slovenskej republiky atď. /

Ako bolo povedané, všetky osoby zainteresované do tejto organizácie boli poverené určitými špeciálnymi úkolami, čo bolo schválené samotným Ďurčanským a vedením SAV-u.

K vlastnému odhaleniu celej tejto organizácie prispelo zaistenie Rudolfa Komanderu - spojky SRO, ktorý bol na kuriernej ceste po Slovensku a vracal sa späť do Rakúska. Jeho vypočutím vyšly na javo veľmi závažné okolnosti v dôsledku čoho prišli orgány štátnej bezpečnosti k rozsiahlemu zaistovaniu osôb, ktoré tvorily ústredie SAV-u. Hneď medzi prvými zatknutými boli osoby ústredného vedenia SAV-u na Slovensku. Ich vyšetrovaním vyšla na javo celá organizácia. Súčasne prevedenými domovými prehliadkami bol zahbaný materiál nesmiernej závažnosti, ktorý hneď z počiatku vyšetrovaní? usvedčil celú radu osôb z protištátnej činnosti a zo spojenia s Ďurčanským.

SA

- 831 -
2257

Vyšetrovaním týchto osôb sa ďalej zistilo, že káder organizácie tvorily osoby prevážne z radov intelektuálov, zatažených svojou činnosťou počas trvania Slovenského štátu, a ktoré vtedy zastávaly vysoké postavenia na stredných úradoch. Taktiež v kádru tejto organizácie boli zistení niekoľko bývalí vysokí dôstojníci slovenskej armády, ktorí neboli prijatí do čs. armády.

Hlavným rezidentom a spolupracovníkom Ďurčanského bol Otto Obuch, tlačový referent kabinetu podpredsedu vlády J. Ursínyho. Otto Obuch, ako člen kabinetu námestka vlády Ursínyho, dokonale využil svoju pozíciu a zasielal Ďurčanskému sústavne zprávy z tajných zasadnutí vlády, ktorých sa zmocnil v kabinete. Ďalej zasielal Ďurčanskému sústavne zprávy povahy politickej, hospodárskej a vojenskej. Zabavený materiál, ako Ďurčanského korešpondencia s Obuchom, smernice pre protištátnu činnosť, mikrofilmy, dekréty a rôzny iný materiál dokazujú, že činnosť Obucha, ako aj celej protištátnej organizácie bola Republike veľmi nebezpečná.

Obuch bol týmto materiálom dokonale usvedčený. Podobne vyšetrovanie ďalších zaistených osôb identifikovalo vedúcich organizácie. Dľa zistených skutočností Slovensko bolo rozdelené na tri kraje. Západ, stred a východ, ktoré viedly k tomu určené osoby. Krajom podliehaly oblasti, týmto okresy, miesta a bunky. Celá organizácia bola podriadená ústrednému vedeniu SAV -u na Slovenska. Organizácia bola už takmer dobudovaná, ako to svedčí prípis SAV-u pre Ďurčanského, ktorý bol odoslaný ze Slovenska dňa 6. septembra 1947 a ktorého jeden opis bol zhabaný.

Dľa tohto prípisu je zrejmé, že ústredie sa pustilo do celonárodnej organizačnej práce už v apríli t. r. a že práca je až na pár okresov dobudovaná, ako to doslovne oznamuje SAV Ďurčanskému. V ďalšej časti tohto prípisu oznamuje sa Ďurčanskému, že všetky fotokópiach a vo väčších množstvách. Ďalej je v prípise zmienka, že započala akcia vo finančnej otázke. Táto skutočnosť je potvrdená v zápisnici zaisteného Ing. Fickuliaka, člena ústredného vedenia SAV-u, ktorý udáva, že prevádzal sbierku v prospech protištátnej organizácie.

Bolo spomenuté, že celé hnutie malo svoju organizačnú sieť, ktorá, ako to potvrdzuje prípis SAV-u Ďurčanskému, bola takmer dobudovaná vo všetkých organizačných sektoroch. Po stránke odbornej treba zdôrazniť, že v jednotlivých sektoroch boli na čele ľudia, odborníci na slovo vzatí. Tak ku príkladu: v sektore štátoprávnom podával zprávy bývalý univerzitný profesor ústavného práva Dr. Rajec. Taktiež v sektore voj. vedenia boli na čele vojaci odborníci, poväčšine bývalé zprav. orgány slovenskej armády.

V sektore politického zpravodajstva pracovali osoby dokonale oboznámené s problematikou česko-slovenského problému.

Obuch postupne rozširoval okruh svojich spolupracovníkov a podarilo sa mu vytvoriť v Bratislave ústredné vedenie SAV-u, presne podľa pokynov Ďurčanského. Je zaujímavé, že Obuchovi sa podarilo stmeliť osoby, ktoré boli orientované na SRO a na Konštantína Čulena v USA.

Z pomedzi hlavných spolupracovníkov OBUCHA treba označiť: Dr. Dobrovedského, býv. prezidiálneho šéfa Osídľovacieho úradu v Bratislave, profesora Dr. J. Rájca, Ing. Fickuliaka, Dr. Jankoviča, úradníka Povereníctva vnútra, profesora Ladislava Čulena, úradníka Povereníctva vnútra, Jána Priehradníka, redaktora, Dr. Kružliaka, úradníka Povereníctva výživy, Dr. Žigu, úradníka POVERENÍCTVA výživy, Dr. Kostku, úradníka Povereníctva výživy, Dr. Jozefa Medveckého, úradníka najvyššieho kontrolného dvora v Bratislave, plk. Tatarko, býv. náčelníka hlav. štábu Slovenskej armády, mjr. del. Vaško, veliteľ del. pluku, Mikuláš Bilický, veliteľ požiarnej bezpečnosti v Bratislave, Dr. Jozef Mikula, úradník Fondu národnej obnovy. Všetci menovaní boli členmi ústredného vedenia SAV-u na Slovensku a v tomto zástoji prevádzali protištátnu činnosť.

Okrem horepomenutých osôb do organizácie je zapojených veľké množstvo osôb, ktoré sú t.č. vo vyšetrovaní. Medzi týmito osobami je rada osôb z rim. kat. duchovenstva, čo potvrdzujú e že aj klérus bol zapojený na protištátnu činnosť SAV-u.

Vyšetrovanie prebieha priaznivo a sú zisťované neustále nové skutočnosti, ktoré sú podkladom k ďalšiemu vyšetrovaniu a zaisteniu zainteresovaných osôb. Do 7. októbra 1947 bolo zaistených celkovo 67 osôb, z ktorých časť bola vypočítaná. Vypočítané osoby svoju zločinnú činnosť doznávajú a navzájom sa

usvedčený.

Soznam zaistených osôb:

- 1. /~~Hutýra Ján, r. kat. farár, Ludec,~~
- 2. /~~Pikša Jozef,~~
- 3. /~~Laveta Ladislav, býv. pplk. slovenskej armády.~~
- 4. /~~Pichý Elemír, učiteľ z Nitry,~~
- 5. /~~Manas Jozef, úradník, Bratislava,~~
- 6. /~~Jalovian Peter Ždán, redaktor,~~
- 7. /~~Dr. Mikuš Jozef, úradník predsedníctva SNR, Bratislava,~~
- 8. /~~Ing. Piekuliak Jozef, Bratislava,~~
- 9. /~~Dr. Bobrovodské Jozef, úradník Osídľovacieho úradu,~~
- 10. /~~Tatarako Štefan, býv. plk. slov. armády,~~
- 11. /~~Kružinský Zdenek, redaktor, Povereníctva pôdohospodárstva,~~
- 12. /~~Dr. Janák František, úradník Osídľovacieho úradu,~~
- 13. /~~Števík Vojtech, oblastný tajomník DS, Žilina,~~
- 14. /~~Obuch Ladislav, externý redaktor ČAS-u, Bratislava,~~
- 15. /~~Bilický Jozef, veliteľ požiarna bezpečnosti, Bratislava,~~
- 16. /~~Švacho Ladislav, súkromník, Zohor,~~ *vyšší stupeň sa skvkomtat naplati*
- 17. /~~Stankovský Aladár, úradník - Bratislava,~~
- 18. /~~Dr. Sopko Jozef, úradník, Povereníctva výživy,~~
- 19. /~~Priehradník Ján, redaktor, Bratislava,~~
- 20. /~~Dr. Mikula Jozef, úradník, Bratislava,~~
- 21. /~~Čechelý Klement, úradník pošty, Bratislava,~~
- 22. /~~Michalík Gašpar, veľkoobchodník, Trenčín,~~
- 23. /~~Pátoprstý Jozef, úradník, Osídľovacieho úradu,~~
- 24. /~~Michalovic Ján, redaktor ČAS-u, Bratislava,~~
- 25. /~~Bobek Jozef, r. kat. farár, HB v Kuklov,~~
- 26. /~~Kišný Ján, r. kat. kápián, Trenčín,~~
- 27. /~~Niškovie Mikuláš, súkr. úradník, Trenčín,~~
- 28. /~~Dr. Murín Ivan, profesor teologie, Nitra,~~
- 29. /~~Obuch Otto, redaktor, Praha,~~
- 30. /~~Dr. Jelínek Vladimír, úradník MUPOD-u, Bratislava,~~
- 31. /~~Jánošík Milan, vysekoškolák, Bratislava,~~
- 32. /~~Brtko Jozef, obchodník, Trenčín,~~
- 33. /~~Tibenský Rudolf, redaktor, Povereníctvo pôdohospodárstvo,~~
- 34. /~~Zemaník Alejs, r. kat. farár, Zohor,~~
- 35. /~~Magdalenová Anna, súkr. úradníčka, Bratislava,~~
- 36. /~~Tulisevá Alena, súkr. úradníčka, Praha,~~

- 234 -
25
54

- ✓37. /Bucková Mária, súkr. úradníčka, Bratislava,
- ✓38. /Šinská Iberta, rádeová sestra, Trenčín,
- ✓39. /Dr. Cieker, úradník Povereníctva soc. starostlivosti,
- ✓40. /Dr. Kosorin, Jozef, úradník Povereníctva pôdohospodárstva,
- ✓41. /Dobiašová Anna, súkr. panička, Bratislava,
- ✓42. /Dr. Medvecký Jozef, úradník NKD, Bratislava,
- ✓43. /Vaško Alexander, mjr. del. Bratislava - Topoľčany,
- ✓44. /Staško Ján, npor. Prešov,
- ✓45. /Krehňák Jozef, redaktor, Bratislava,
- ✓46. /Bachratý Jozef, krajčír, Bratislava,
- ✓47. /Ing. Rendko Gustáv, úradník, Bratislava,
- ✓48. /Dr. Senaj Julius, úradník pašt, Bratislava,
- ✓49. /Michalka Vojtech, r. kat. farár, Uhorská Ves,
- ✓50. /Košandera Rudolf, vysokoškolač, Innsbruck, Rakúsko,
- ✓51. /Dr. Žigo Pavel, úradník Povereníctva výživy,
- ✓52. /Dr. Kružliak Imrich, úradník, - " - ,
- ✓53. /Dr. Kostka František, - " - - " - ,
- ✓54. /Dr. Stach Alfréd, r. kat. farár, Ompitál,
- ✓55. /Kašová Elena, úradníčka, Bratislava,
- ✓56. /Milo Ján, redaktor, Bratislava,
- ✓57. /Holmíková Anna, úradníčka, Bratislava,
- ✓58. /Kvietok František, úradník Povereníctva obchodu a priem.
- ✓59. /Medrická Gizela, súkromníčka, Bratislava,
- ✓60. /Dr. Jenkovič Vendelín, úradník, Povereníctva vnútra,
- ✓61. /Čulen Ladislav, úradník, Povereníctva vnútra,
- ✓62. /Belica Karol, vysokoškolač, Bratislava,
- ✓63. /Nádašský František, úradník, Povereníctvo informácií,
- ✓64. /Kulšícký Jozef, zriadenec Lafranceni, Bratislava,
- ✓65. /Dr. Felix Jozef, redaktor, Bratislava,
- ✓66. /Brauneker A., súkromník, Bratislava,
- ✓67. /Hruška Štefan, učiteľ.

Bratislava 8. októbra 1947.

číslo čl. 15	POVERENICTVO VNÚTRA		
	VII. odd. - odd. III		
	S. I. 118		
	Relator:	Priloh:	číslo:

24
22

- ✓ 37. Bucková Mária, šéfk. úradníčka, Bratislava,
- ✓ 38. Fínská Irena, rúžová asist. pracovník,
- ✓ 39. Dr. Gierke, úradník Povereníctva soc. starostlivosti,
- ✓ 40. Dr. Kocorná, Jozef, úradník Povereníctva pôdohospodárstva,
- ✓ 41. Dobráňová Anna, sekretárka, Bratislava,
- ✓ 42. Dr. Medvecký Jozef, úradník MKD, Bratislava,
- ✓ 43. Vrásko Alexander, št. del. Bratislava-Tepličany,
- ✓ 44. Vtáčik Ján, por. Trnava,
- ✓ 45. Kráňák Jozef, redaktor, Bratislava,
- ✓ 46. Baňatý Jozef, krajský, Bratislava,
- ✓ 47. Ing. Hendko Gustáv, úradník, Bratislava,
- ✓ 48. Dr. Štef. Ján, úradník št. Bratislava,
- ✓ 49. Mihalák Vojtech, r. ket. farár, Uhorské Ves,
- ✓ 50. Konečná Jozef, vyšokolská, inštruktorka, Rakúsko,
- ✓ 51. Dr. Štef. Ján, úradník Povereníctva výživy,
- ✓ 52. Dr. Kráňák Jozef, úradník, - " -
- ✓ 53. Dr. Kocak František, - " -
- ✓ 54. Dr. Štef. Ján, r. ket. farár, Opatová,
- ✓ 55. Štef. Ján, úradníčka, Bratislava,
- ✓ 56. Milo Ján, redaktor, Bratislava,
- ✓ 57. Holmiová Anna, úradníčka, Bratislava,
- ✓ 58. Kvietok František, úradník Povereníctva obchodu a priem.
- ✓ 59. Medrická Elena, sekretárka, Bratislava,
- ✓ 60. Dr. Jančík Vendelín, úradník Povereníctva vnútra,
- ✓ 61. Čulán Ladislav, úradník Povereníctva vnútra,
- ✓ 62. Belica Jozef, vyšokolská, Bratislava,
- ✓ 63. Váňanský František, úradník Povereníctva informácií,
- ✓ 64. Anička Jozef, zriadené informácií, Bratislava,
- ✓ 65. Dr. Felix Jozef, redaktor, Bratislava,
- ✓ 66. Brunner A., sekretárka, Bratislava,
- ✓ 67. Vrásko Jozef, št. del.

1947

POVERENÍCTVO VNÚTRA		Spisové číslo
VII. odbor - odd. A. XIV.		
21. VII 1947		
Číslo:	Príloh:	Referent: